

M. IWONA KOPACZ
Częstochowa

Sprawozdanie z 55. Sympozjum Wykładowców Liturgiki na Wydziałach Teologicznych i w Wyższych Seminariach Duchownych

Siedlce (10–12 września 2019 r.)

Tegoroczne sympozjum wykładowców liturgiki odbyło się w dniach 10–12 września w siedzibie siedleckiego Wyższego Seminarium Duchownego. Było ono kontynuacją podjętej w ubiegłym roku w Częstochowie refleksji na temat wzajemnego odniesienia liturgiki i innych dziedzin nauki. Dlatego też temat tegorocznego spotkania brzmiał: „Poszukiwanie prawdy nigdy się nie kończy”.

Przybyłych na sympozjum gości przywitał ks. dr Piotr Paćkowski – rektor WSD w Siedlcach. Następnie głos zabrał ks. prof. KUL dr hab. Waldemar Pałęcki, przewodniczący Stowarzyszenia Liturgistów Polskich. Witając zgromadzonych, zwrócił on uwagę na obecność księży biskupów (Adama Bałabucha, Stefana Cichego, Rudolfa Pierskały, Piotra Gregera) oraz nestorów liturgiki polskiej (ks. prof. Czesława Krakowiaka, ks. prof. Kazimierza Matwiejuka, ks. prof. Zbigniewa Wita). Wspomniał również zmarłego w bieżącym roku ks. prof. Bogusława Nadolskiego. W słowie wprowadzającym ks. Pałęcki wprowadził uczestników w problematykę sympozjum i wskazał na idee przewodnie spotkania.

Pierwszej sesji wykładowej przewodniczy ks. prof. Czesław Krakowiak. Jako pierwszy zabrał głos ks. prof. UO dr hab. Dariusz Krok na temat: *Homo liturgicus – postulat paralelizmu w relacjach liturgii i psychologii*. Prelegent m.in. zauważył, że relacje metodologiczne między liturgiką a psychologią to dwie różne

dziedziny wiedzy; liturgika jest dziedziną teologii; w przeważającej mierze bazuje na refleksji teoretycznej. Liturgika i psychologia należą do innych dziedzin wiedzy i posługują się innymi rodzajami badań. Jednakże mogą one i powinny się wzajemnie uzupełniać. Główną płaszczyzną współpracy jest tu sfera myślenia i zachowań religijnych. Człowiek ze swojej natury jest *homo liturgicus* – dąży do tego, co transcendentne. W swojej sferze psychicznej dotyka sfery immanencji; miejscem spotkania liturgiki i psychologii jest zachowanie religijne człowieka.

Kolejny referat tego dnia wygłosiła s. dr hab. Maria Loyola Opiela i dotyczył on znaczenia liturgii w procesie integralnego rozwoju człowieka: *Liturgika a pedagogika*. Prelegentka podkreśliła w swojej wypowiedzi, że powołaniem człowieka jest jego integralny rozwój, który dokonuje się dzięki wychowaniu. Integralność rozwoju osoby wymaga również całościowego ujmowania życia człowieka; od wczesnego dzieciństwa aż do wieczności, w wymiarze doczesnym i nadprzyrodzonym, w harmonii natury (pory roku), religii (rok liturgiczny), historii (rok kalendarzowy). W integralnym rozwoju osoby istotna jest synergia liturgiki i pedagogiki na płaszczyźnie wychowania liturgicznego. Wpisuje się ona w wychowanie ogólnoludzkie. Stąd konieczna jest współpraca tych dwóch dziedzin.

Trzeci referat wygłosił ks. dr hab. Jacek Leszek Łapiński, który z kolei podjął temat: *Liturgika szukająca zrozumienia. Liturgika a sposoby wnioskowania*. Prelegent zauważył, że są trzy typy wnioskowania: dedukcyjne – wniosek jest wyprowadzany z przesłanek zgodnie z regułami; indukcyjne – dowodzenie przez wyliczanie; redukcyjne – poszukiwanie czynnika sprawczego, odpowiedzialnego za dany fakt. Wnioskowanie alegoryczne (gnoza) w liturgice sprawia, że nie docieramy do istoty sprawy; tłumaczy nieznanne przez nieznanne; generuje w ten sposób błędne sposoby interpretacji znaków liturgicznych. Według Odo Casela, gnoza jest poznaniem w wierze i płynącym z wiary; poznaniem Boga w Chrystusie dzięki Duchowi Świętemu oraz żywą wspólnotą z Bogiem. Tymczasem w obszarze wnioskowania w liturgice konieczne jest maksimum racjonalności, minimum alegorii, mistyki, przesłanek egzystencjalnych; język zwięzły, bez ozdobników.

W kolejnym dniu sympozjum pierwszy wykład – z powodu nieobecności prelegenta prof. dra hab. Kazimierza Ożoga, na temat roli języka w liturgii – został odczytany przez ks. prof. Waldemara Pałęckiego. Autor tekstu zauważył, że słowo towarzyszy człowiekowi od jego narodzenia. Człowiek przez język kształtuje samego siebie. Język, będąc wartością samą w sobie, służy do wyrażania innych wartości. Podobnie dzieje się w języku posoborowych tekstów liturgicznych.

Z kolei prof. UAM dr hab. Piotr Łuszczkiewicz w następnym wykładzie podjął temat: *Sacrum i profanum w mowie ludzkiego ciała*. Prelegent zauważył, że

w ciągu ostatnich około 50 lat człowiek z kategorii stworzenia przeniósł się do kategorii wytworu.

Następnie ks. prof. Jacek Nowak przedstawił aktualne kwestie liturgiczne, m.in. aktualny kalendarz liturgiczny. Poinformował również, że zostały zakończone prace nad lekcjonarzem i trwają prace nad *Martyrologium*. Ks. dr hab. Dominik Ostrowski poinformował o zmianach w obrzędzie chrześcijańskiego wtajemniczenia dorosłych odnośnie do wykorzystania oleju katechumenów. Namaszczanie dorosłych katechumenów stosuje się w godzinach porannych przed samym chrztem lub może być stosowane podczas samego obrzędu. Zauważył on również, że w Mszach św. z udziałem dzieci celebrans może uprościć modlitwy prezydenckalne, ale według Konferencji Episkopatu Polski powinno to być w formie pisemnej. Zaproponował zatem stworzenie grupy roboczej, która by takie uproszczenia przygotowała.

Następnie ks. dr hab. prof. UKSW Tomasz Wielebski przedstawił propozycję zorganizowania we wrześniu 2021 r. Drugiego Kongresu Teologii Praktycznej. Tematem centralnym tego spotkania miałyby być parafia.

W tym dniu uczestnicy sympozjum odwiedzili Sanktuarium Męczenników Podlaskich w Pratulinie. Natomiast w czwartek, w ostatnim dniu sympozjum, przybyli do Siedlec goście wysłuchali komunikatów: ks. dra Sławomira Jezioroskiego na temat dokumentu Papieskiej Rady ds. Kultury z 2018 r. dotyczącego zbywania i nowego przeznaczenia kościołów (*La dimensione e il rius oeccliesiale di chiese: Linee Guida*), s. dr Anny Hyszko, *Katechumenat w Polsce. Stan aktualny* oraz dr Justyny Spruty, *Światło jako kategoria teologiczna w ikonie. Sztuka sakralna i jej kult*.

W podjętej dyskusji dużo pytań dotyczyło katechumenatu. Podczas podsumowania ks. Waldemar Pałęcki zapowiedział, że przyszłoroczne sympozjum wykładowców liturgiki będzie miało miejsce w Rzeszowie w dniach 8–10 września i zajmie się omówieniem kwestii związanych z nowym tłumaczeniem Mszału rzymskiego.